

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ «МАЯК»**

**ОВОЧІВНИЦТВО І БАШТАННИЦТВО:
ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ, СУЧАСНИЙ
СТАН, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної
науково-практичної конференції
(у рамках VI наукового форуму
«Науковий тиждень у Крутих – 2021»,
9-10 березня 2021 р., с. Крути, Чернігівська обл.)**

У чотирьох томах

Том 3

Крути - 2021

УДК 635.61 (06)

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою Дослідної станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН, протокол № 1 від 1 березня 2021 р.

Відповідальний за випуск: Позняк О.В.

Овочівництво і баштанництво: історичні аспекти, сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (у рамках VI наукового форуму «Науковий тиждень у Крутах – 2021», 9-10 березня 2021 р., с. Крути, Чернігівська обл.) / ДС «Маяк» ІОБ НААН; відп. за вип. О.В. Позняк: у 4 т. Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 2021. Т. 3. 184 с.

Збірник містить матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Овочівництво і баштанництво: історичні аспекти, сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку», проведеної на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН з актуальних питань економіки галузі овочівництва, генетики, інтродукції, селекції, сортознавства та сортовипробування овочевих і баштанних рослин, агротехнології їх вирощування у відкритому і захищеному ґрунтах різних природнокліматичних зон України і країн близького зарубіжжя, приділено увагу питанням захисту рослин та зберігання і перероблення урожаю, висвітлено історичні аспекти галузі овочівництва.

Для науковців, аспірантів, спеціалістів сільського господарства.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору оргкомітету конференції.

© Національна академія аграрних наук України, 2021,

© Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва, 2021

**НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ АГРАРНЫХ НАУК УКРАИНЫ
ИНСТИТУТ ОВОЩЕВОДСТВА И БАХЧЕВОДСТВА
ОПЫТНАЯ СТАНЦИЯ «МАЯК»**

**ОВОЩЕВОДСТВО И БАХЧЕВОДСТВО:
ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ,
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ,
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ
РАЗВИТИЯ**

**МАТЕРИАЛЫ
VII Международной
научно-практической конференции
(в рамках VI научного форума
«Неделя науки в Крутах – 2021»,
9-10 марта 2021 г., с. Круты,
Черниговская обл., Украина)**

В четырех томах

Том 3

Круты - 2021

ЗМІСТ

Агаев Ф.Н., Юсифов М.А.,

Аскеров А.Т., Аббасов Р.А., Кулиева З.А.

ИЗМЕНЧИВОСТЬ БИОМЕТРИЧЕСКИХ И ФОТОСИНТЕТИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ У РАСТЕНИЙ ЛУКА РЕПЧАТОГО В РАЗНЫЕ СРОКИ ВЕГЕТАЦИИ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ПОЛИВНОЙ НОРМЫ.....7

Алиева З.А.

ВЛИЯНИЕ РАЗНОКАЧЕСТВЕННОСТИ ПОСАДОЧНОГО МАТЕРИАЛА НА МОРФОБИОЛОГИЧЕСКИЕ И ХОЗЯЙСТВЕННО-ЦЕННЫЕ ПРИЗНАКИ ЧЕСНОКА.....17

Алиева З.А.

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕМЕНОВОДСТВА МОРКОВИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ23

Аллахвердиев Э.И., Алиева З.А.

ПРОДУКТИВНОСТЬ СЕМЕННЫХ РАСТЕНИЙ ПЕРЦА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ СЕМЯН В РАЗЛИЧНЫХ ЧАСТЯХ СТЕБЛЯ.....27

Батыров В.А., Гарьянова Е.Д., Киселева Г.Н.

ВЛИЯНИЕ АГРОТЕХНИЧЕСКИХ ПРИЕМОВ НА УРОЖАЙНОСТЬ И ПОСЕВНЫЕ КАЧЕСТВА СЕМЯН ТОМАТА.....35

Гулиев Ш.Б., Солуянова Т.Г.,

Велиев А., Мамедов И.

УРОЖАЙНОСТЬ ОВОЩНЫХ КУЛЬТУР И КАРТОФЕЛЯ ПРИ ВНЕСЕНИЕ ОРГАНИЧЕСКИХ И МИНЕРАЛЬНОГО СЛОЖНОГО УДОБРЕНИЙ.....39

Гулиев Ш.Б., Солуянова Т.Г., Гулиева А.Ш.

ВЛИЯНИЕ ВНЕСЕНИЯ ОРГАНО-МИНЕРАЛЬНЫХ УДОБРЕНИЙ НА БИОХИМИЧЕСКИЙ СОСТАВ ОВОЩНОЙ ПРОДУКЦИИ.....43

Гулиев Ш.Б., Солуянова Т.Г., Набизаде Ф.Р.

ПОВЫШЕНИЕ УРОЖАЙНОСТИ ОВОЩНЫХ КУЛЬТУР В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ВНЕСЕНИЯ ОРГАНИЧЕСКИХ И СЛОЖНОГО МИНЕРАЛЬНОГО УДОБРЕНИЙ.....48

Дамирова К.И. <i>ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВНЕСЕНИЯ ОРГАНИЧЕСКИХ УДОБРЕНИЙ ПОД ОВОЩИ</i>	53
Желєзна В.В., Улянич І.Ф. <i>ВИКОРИСТАННЯ ПРОДУКТІВ ПЕРЕРОБКИ ГАРБУЗА</i>	57
Каримов Б.А., Мавлянова Р.Ф. <i>ИЗМЕНЧИВОСТЬ ХОЗЯЙСТВЕННО ЦЕННЫХ ПРИЗНАКОВ ПРИ ВЕГЕТАТИВНОЙ ПРИВИВКЕ ТОМАТА</i>	59
Кирюхіна Н.О. <i>ОЦІНКА ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ</i>	71
Макуха О.В. <i>ФІТОСАНИТАРНІ ЗАХОДИ ПРОТИ ПІВДЕННОАМЕРИКАНСЬКОЇ ТОМАТНОЇ МОЛІ В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ</i>	73
Мамедов Т.А., Агаев Ф.Н., Насибова М.Ш., Аббасов Ф.Н. <i>ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РАЙОНИРОВАННЫХ СОРТОВ КАРТОФЕЛЯ И ИХ МИНИКЛУБНЕЙ ДЛЯ РАЗМНОЖЕНИЯ В УСЛОВИЯХ ЗАЩИЩЕННОГО ГРУНТА</i>	77
Несин В.М., Касян О.І., Позняк О.В., Духін Є.О. <i>ОБҐРУНТУВАННЯ ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ САЛАТУ ПОСІВНОГО РІЗНОВИДУ РОМЕН НА НАСІННЄВІ ЦІЛІ</i>	85
Окрушко С.Є. <i>ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРА РОСТУ MARC EL НА ВРОЖАЙНІСТЬ БУРЯКА СТОЛОВОГО</i>	107
Петров Е.П., Петров С.Е., Джумадилова Г.Б. <i>ПЕРСПЕКТИВНЫЕ СОРТА ГОРОХА</i>	111
Петров Е.П., Петров С.Е., Джумадилова Г.Б. <i>СОРТОИЗУЧЕНИЕ КОЧАННОГО САЛАТА</i>	114
Петров Е.П., Петров С.Е., Джумадилова Г.Б. <i>СОРТОИЗУЧЕНИЕ КУСТОВОЙ ФАСОЛИ</i>	118

30. Улянич О.І. Зеленні та пряно смакові овочеві культури / О.І. Улянич. К.: «Дія», 2004. С. 11-21.

31. Улянич О.І. Салат посівний: монографія / Улянич О.І., Кецкало В.В. Умань: Уманське комунальне видавничо-поліграфічне підприємство, 2011.- 183 с.

УДК 631.811.98:631.559:635

ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРА РОСТУ MARC EL НА ВРОЖАЙНІСТЬ БУРЯКА СТОЛОВОГО

Окрушко С.Є.

Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна
e-mail: svetaokr@i.ua

Постановка проблеми. Столові буряки дуже цінна та одна із найпоширеніших овочевих культур в Україні. Сучасний розвиток овочівництва як галузі потребує впровадження сучасних технологій, що характеризуються можливістю вирощування високих та якісних врожаїв; економним використанням ресурсів, що досягається впровадженням у виробництво новітніх наукових досягнень; безпечністю продукції та мінімізацією шкоди для довкілля. Останнім часом при вирощуванні сільськогосподарських рослин все більшого значення набирає застосування регуляторів росту рослин. Вони здатні значно активізувати ріст і розвиток культурних рослин, тому що містять збалансований комплекс природних ростових речовин. Регулятори росту позитивно впливають на енергетичні та обмінні процеси в рослинах, а також мають антистресову дію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Площі під овочевими культурами відкритого ґрунту в Україні за останні 10 років зменшуються (із 538 тис. га в 2000 році до 446 тис. га в 2019 році). Загальне виробництво овочів в останні роки росте лише завдяки підвищенню врожайності. А це можливо досягти завдяки вищому рівню організації технологічних процесів вирощування [3]. Виробництво овочевих культур в 2019 році становило 9688 тис. т. [3, 4]. Аналіз динаміки врожайності овочевих культур показує зростання цього показника в Україні. Зокрема, урожайність зросла із 112 ц/га в

2000 р. до 214 ц/га в 2019 р. Але потенційні можливості цих культур є набагато вищими. Тому науковці шукають можливості для реалізації генетичного потенціалу високої урожайності сучасних сортів та гібридів у виробничих умовах та зменшення негативного впливу несприятливих погодних умов на культурні рослини.

Використання регуляторів росту рослин для вирощування овочевих культур дає змогу оптимізувати норми висіву насіння завдяки підвищенню його схожості; підвищити врожайність овочевих культур, якість та безпечність продукції, поліпшити фітосанітарний стан агроценозів [2].

Регулятори росту рослин застосовуються для передпосівної обробки насіння та рослин під час вегетації. За даними досліджень Коноваленко Л.І., Моргунова В.В., Петренко К.В найефективнішим виявилось сумісне застосування передпосівної обробки насіння із позакореневим підживленням рослин [1].

Матеріали та методи досліджень. Для вивчення впливу регулятора росту Марс EL на рослини буряка столового вирощували ранньостиглий гібрид Водан (має тривалість вегетації 90-95 днів) та середньостиглий гібрид Пабло (має тривалість вегетації 90-110 днів). Об'єктами дослідження в рослинах буряка столового були ростові процеси. Під час експерименту проводилися комплексні дослідження із застосуванням маких загальноприйнятих методів: лабораторний, польовий, розрахунковий, аналітичний та метод системного узагальнення отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу. Грунт дослідного поля - сірий лісовий, вміст гумусу - 2,5%; забезпеченість елементами живлення: азоту – 7,0 мг/100 г ґрунту; фосфору – 8,5 мг/100 г ґрунту; калію – 8,8 мг/100 г ґрунту. Реакція (рН) сольової витяжки – 5,5. Методика проведених досліджень загальноприйнята. Повторність у досліді триразова. Збір врожаю проводили поділяючно із одночасним сортуванням коренеплодів на товарну й нетоварну продукцію. Технологія вирощування буряка столового була загальноприйнята. Погодні умови дослідних 2018-2020 років хоча й були складними, але в цілому сприятливі для вирощування столових буряків. Дослідження проводили за такою схемою:

1. Контроль – насіння замочувалося у воді
2. Марс EL (обробка насіння 0,2 мл/кг)

3. Марс ЕЛ (обробка насіння + 1-разове обприскування культурних рослин після появи сходів 5 мл/100 м²)

4. Марс ЕЛ (обробка насіння + 3-разове обприскування культурних рослин протягом вегетації по 3 мл/100 м² з інтервалом в 10 днів).

В ході дослідів встановлено, що передпосівна обробка насіння буряка столового регулятором росту Марс ЕЛ сприяла підвищенню його польової схожості на 9,0-9,3%, поліпшила й синхронність сходів.

З метою пошуку шляхів підвищення продуктивності культурних рослин, а також розробки способів керування цим процесом важливо знати листову поверхню рослин. Потужність листового апарату ценозу забезпечує високопродуктивне використання сонячної енергії в процесі фотосинтезу.

В результаті аналізу морфологічних параметрів у досліджуваних сортів встановлено, що обробка препаратом Марс ЕЛ забезпечила формування краще розвиненої листової поверхні, таким чином збільшивши її площу в порівнянні з контрольним варіантом.

Біостимулятор Марс ЕЛ заявлено, як препарат, що має також і фунгіцидну та бактерицидну дію. Листя рослин буряка столового, які оброблялися під час вегетації препаратом Марс ЕЛ, зовсім не мали ознак ураження церкоспорозом на відміну від рослин на контрольному варіанті. Ці рослини мали близько 3,5-5 % ураженої церкоспорозом площі листової поверхні.

Препарат Марс ЕЛ також має антистресову дію і стійкий до змивання дощем. Певні складнощі погодних умов року досліджень підтвердили його позитивну дію, що забезпечила підвищення стійкості рослин буряка столового до ґрунтової та атмосферної посухи на ранніх етапах росту та розвитку.

Урожайність коренеплодів буряка столового на дослідних ділянках за три роки досліджень була в межах від 51,2 до 58,1 т/га. На контрольному варіанті рослини дещо відставали у рості й розвитку порівняно із дослідними. Встановлено, що застосування регулятора росту Марс ЕЛ забезпечує прибавку врожаю від 4,8 до 6,2 т/га для ранньостиглого гібриду Водан та від 4,9 до 6,5 т/га для середньостиглого гібриду Пабло.

Товарність коренеплодів буряка столового зросла близько на 3% внаслідок застосування препарату Марс ЕЛ. Лише незначна

частина коренеплодів на дослідних ділянках була віднесена до дрібних або пошкоджених.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі аналізу результатів проведених нами польових досліджень встановлено, що застосування регулятора росту Марс EL забезпечує зростання урожайності та товарності коренеплодів буряка столового. Найвищі результати отримано при використанні препарату Марс EL для замочування насіння та тричі протягом вегетації обприскування культурних рослин. Урожайність буряка столового зростає на 10,6-15,0%, а товарність – на 3%.

Список використаної літератури

1. Коноваленко Л.І., Моргунов В.В., Петренко К.В. Ефективність різних регуляторів росту рослин та біопрепаратів в умовах Степу. Агроекологічний журнал. 2013. № 2. С. 51-56.
2. Михальська О.М., Бельдій Н.М., Дем'янюк О.С. Агроекологічна оцінка застосування регуляторів росту рослин для вирощування овочевих культур. Агроекологічний журнал. 2013. № 2. С. 71-74.
3. Статистичний щорічник України за 2019 рік. Державна служба статистики України, 2020. 465 с.
4. Україна у цифрах, 2019. Державна служба статистики України. 46 с.